

## **RANDERS KOMMUNES ARKITEKTURPRIS 2015 den 27. oktober 2015**

Modtager af **ROS - Bryggeriet Thor**

Bygherre: MA Ejendomme

Arkitekt: Arkitektfirmaet Bjørk og Maigaard

### **Dommerbetænkning:**

Bryggeriet Thor er en stor del af Randers bys kulturhistorie og ligger som en vigtig del af Thors Bakke vidnende om en historie, der har været med til at skabe og præge Randers bys historie.

Bryggeriet Thors historie går tilbage til 1851, da svenskeren Johan Peter Lindahl opførte et bryggeri. I 1856 overtog ingeniør Christian Emil Synnestvedt bryggeriet, og i 1873 fik bryggeriet sit navn Thor. I knap 150 år virkede Thor Bryggeri som en stor og vigtig virksomhed i byen til sin lukning i 2003. Siden da har bryggeriet stået tomt og mindet omgivelserne om de tider, der var engang. Thor har været en af Randers' største virksomheder og har dermed haft en væsentlig betydning for byen.

I foråret 2008 blev de fleste af bygningerne samt siloen i det samlede bryggerianlæg fjernet for at give plads til nyt byggeri på Thors Bakke. Den sidste bygning i rødt tegl samt skorstenen har fået lov til at blive stående og har således stået tom og uberørt i flere år. De ældste af de eksisterende bygninger er fra 1920'erne. Der er tale om solidt byggeri i rødt tegl med sadeltag, tegnet af de lokale arkitekter Jens Peter Jensen Wærum og Peter Hjersing. Bygningerne har rummet maskinhus, kedelhus og administration.

Industrianlægget har samlet set en høj arkitektonisk kvalitet og spiller med sin højtliggende placering stadig en fremtrædende rolle i bybilledet. Samtidig er bygningerne et illustrativt eksempel på udviklingen i bryggeribranchen.

I 2014 blev den sidste bygning af det gamle Thor Bryggeri overtaget af MA Ejendomme som i samarbejde med Restaurant Flammen har restaureret den gamle industribygning. Bygningen er i dag indrettet som restaurant med plads til 340 personer og med indretningen lagt på det nostalgiske, men samtidig med nærheden af Thors Bryggeri.

Projektet med restaureringen af Thors Bryggeri tildes ros for at have modet og visionen om at transformere et gammelt kulturhistorisk klenodie til en ny funktion, således at bygningen atter finder sin plads og berettigelse på Thors Bakke og i Randers by. Det skal dog pointeres vigtigheden af at kunne bevare og restaurere gamle fredede bygninger med gængse restaureringsprincipper og detaljeringsgrad for øje. Eksempelvis ser man her i projektet tydeligt den store forskel på de nye lidt uelegante vinduer og de gamle fine industrivinduer som bygningen er skabt med.

## Modtager af ROS - festsalen, Randers Statsskole

Bygherre: Statsskolen

Udført af: Malerfirma Thage W. Nielsen, malermester Flemming Bülow, konservator Erik Klausen

### **Dommerbetænkning:**

Randers Statsskole er et stort gymnasium med ca. 1000 elever og lærere. Skolens historie kan føres tilbage til 1440. Skolens nuværende bygninger er tegnet af arkitekt Hack Kampmann og opført 1923-1925. Hack Kampmann døde imidlertid inden skolen stod færdig, hvorfor hans søn, arkitekt Christian Kampmann overtog arbejdet. Randers Statsskole er fredet, og er et af de sidste byggerier, i øvrigt sammen med søsterskolen i Viborg af samme arkitekt, der blev konsekvent blev opført i ny klassicistisk stil.

Den store forskel på Viborg Katedralskole og Randers Statsskole er at Randers Statsskole er en firfløjsbygning, mens Viborg Katedralskole er en mere klassisk, franskinspireret trefløjsbygning med en balustrade og åben gårdsplads. Arkitekturen forandrede sig meget i Europa i starten af det 20. århundrede. På trods af den moderne arkitekturs udvikling i bl.a. Tyskland og Frankrig, var det først omkring 1930 at modernismen for alvor slog igennem i dansk arkitektur. Hack Kampmann nåede i sit lange og meget produktive virke at bevæge sig gennem flere stilperioder og inkorporerede også stilelementer fra forskellige perioder, det kan også anes på Randers Statsskole. Hack Kampmann havde tidligere tegnet flere bygninger i Skønvirke-stil, den danske parallel til Jugendstil og art nouveau. Aarhus Teater er her en ypperlig repræsentant.

I den restaurerede festsal og andet interiør på Randers Statsskole ses Skønvirke-påvirkningen også. Skønvirke havde sit udgangspunkt i begejstringen for håndværket. Lige præcis den begejstring demonstreres til fulde med festsalens restaurering. De gamle håndværk indenfor gørtleri, bygningssnedkeri, bladguld, stuk og marmoreringsteknik er på ingen måde glemte teknikker. Det er suverænt udført og følger i stor respekt og veneration Hack Kampmanns oprindelige festsal.

Festsalen er en gennemgangssal og modtager et smukt dagslys fra de dybfalsede høje vinduer, nord/syd; gård/have. Vinduerne er nu fri af gardiner, og vinduesfalsene kan reflektere og blødgøre dagslyset således at de fine ny renoverede teksturer for alvor kommer til sin ret. Bladguld, den hvide højglasmaling, de grønt marmorerede vægge, de imponante lysekroner og ny-slebne lakerede trægulve, alt har fået nyt liv. Hele festsalens på en gang stramme og overdådige skønhed vidner om vigtigheden af, at fine offentlige bygninger skal holdes ved lige. Randers Statsskole har vist et mønstereksempel med skolens festsal. Dommerkomiteen bemærkede i øvrigt - med stor glæde - at skolens øvrige interiører og omgivelser som sådan også har stor og nænsom bevågenhed fra alle skolens brugere.

## Vinderprojekt - klokketårnet ved Enghøj Kirke

Bygherre: Enghøj Kirke

Arkitekt: Henning Larsen Architects

### **Dommerbetænkning:**

Enghøj Kirke og Sognegård er et resultat af en indbudt arkitektkonkurrence i 1991, med opførelsesår 1993-1994. Henning Larsen er arkitekt, ligesom samme firma Henning Larsen Architects står bag det nyopførte og nu præmierede klokketårn. Allerede som konkurrenceforslag vakte projektet opsigt. Den fine hvide komposition på landskabsbakken er markant og smuk. Den arkitektoniske komposition og plandisposition er enkel og defineret. Den præcise kirkebygning, den lave sognegård med de fine gårdrum, den store landskabshøj dannet af overskudsjord - alle tre elementer samlet og "holdt på plads" af det regulære plateau på bakken. Kirkebygningens stærke massive træder udover plateauet og styrker yderligere indtrykket af stringent processionskirke, der som samlet hele er "en eyecatcher", ikke mindst fra motorvejen.

Med det nye kirketårn har Enghøj Kirke fået den tilføjelse til det nævnte ensemble af hver især fornemme arkitektoniske landskabelige objekter, kirken er nu samlet til den fuldendte komposition. Det er kampanilen der nu er blevet rejst i den lille kirkeby i det grønne landskab. Som billede i det store landskab, har Enghøj Kirke klare referencer til bygningsanlæg i det mediterrane landskab. Det skulpturelle klokketårn er som det øvrige anlæg opført i beton støbt på stedet, in-situ. Det er både overlegent og dristigt i sin konstruktion og dimensionering. Klokketårnets glamhuller er gjort længere end selve klokkerummet med dets ophæng og træbeklædning. Dermed kombineres glamhullerne med dagslysindtag til trapperummet med et arkitektonisk greb, der visuelt gør tårnet endnu smallere. De tynde ydervægge er udført i en glat ubehandlet beton, der er støbt i en fornem kvalitet som sjældent ses. Inde i tårnet forsætter samme kvalitet og arkitekternes bestræbelser på at gøre tårnet smalt og "stræbsomt" træder tydeligt frem. Udformningen af trappe og reposer er optimeret på elegant vis, og i selve klokkerummet med de to klokker er krav til ringeanlæggets teknik og akustik kombineret på smukkeste vis med glamhuller og rummets dimensionering.

Enghøj Kirke er tidligere præmieret af Randers Kommune, og med præmieringen af Kirkens klokketårn understreges betydningen af denne kirke som arkitektonisk værk i dansk kirkebyggeri.

## Vinderprojekt - "Logstar" højlager

Bygherre: Saint Gobain Distribution Denmark

Arkitekt: C. F. Møller

### Dommerbetænkning

Logstar er et nyt stort fuldautomatisk shuttle-lager beliggende sydvest for Randers med synlighed fra E45-motorvejen. Bygningen er en 110 meter lang og 20 meter høj lagerbygning med en grundplan på størrelse med en fodboldbane. At placere så stort et bygningsvolumen nær motorvejen forpligter. Bygningen passeres hver dag af tusindvis af bilister og skal hermed ikke blot markere sig, men også skabe en - omend glimtvis - arkitekturoplevelse for de forbigående.

Logstar er fint indpasset i det industrielle motorvejslandskab og fremstår ud mod Randers' sydlige motorvej ikke blot som én stor lagerhal, men som tre høje, let forskubbede blokke. Når mørket falder på lyser Logstar op gennem translucente paneler imellem lagerblokkene og fremhæver rytmen i facaden på en ny måde.

Lagerbygningen fremstår i et klart og enkelt formsprog og er nøje designet med repetitive lagerblokke, der tillader bygningen at vokse. De udvendige materialer er tydeligvis industrielle med vægten på beton og mørke stålplader brudt af glas og translucente partier.

Bygningen er opdelt i 2 afsnit, den store shuttle-lager del samt en bemandede del, der kobler sig direkte på lageret og består af kontorer, møderum samt vareudlevering.

Det bemandede afsnit af bygningen orienterer sig mod ankomsten og fremstår med store glaspartier som en imødekomende og letaflæselig bygning.

Der hersker i bygningen et godt indre arbejdsmiljø, hvor det bemandede afsnit er en blanding af kontorer og mødelokaler samt produktionslokalerne. Kontrasten mellem de rå, industrielle bemandede maskiner og transportbånd til de mere forfinede kontorer og mødelokaler fungerer godt. De gennemførte og fint detaljerede mødebokse i trælist, den markante grafiske farvesætning og bløde gulvtæpper matcher det rå og industrielle og skaber et spændende og fint samspil.

Brdr. Dahl har med den nye shuttle-lagerbygning øget effektiviteten betydeligt og medarbejderne kan nu nå at samle 5-10 gange mere end tidligere.

Selve lagerbygningen bød endvidere dommerkomiteen på en uventet rumlig oplevelse, hvor stålreolerne i det høje rum dannede flotte vertikale gangforløb af næsten katedralisk karakter.